

בע"ה ה' בחשוון תש"ע

23.10.2009

גליון מס'. 2573

פרשת נח

רָאָה אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עָוְנוּ : (קהלת ז' י"ג)
 אותה שעה נטלו הקב"ה לאדם הראשון והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו:
 ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הם
 וכל מה שבראתי בשבילך בראתי.
 תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך.
 (קהלת רבה ז' כ"ח)

שעור פרשת שבוע: שרה עברון

ימי החול		שבת	
5.05	זמן תפילין /טלית	16.41	הדלקת נרות
8.34	סוף זמן ק"ש	16.50	מנחה א' 14.00 ב' 16.50
16.55←16.59	שקיעה		
12.45	מנחה א' (בחד"א)	6.45	שחרית א'
		8.30	שחרית ב'
16.45	מנחה וערבית	11.30	קידוש
17.16	צאת הכוכבים	13.30	מנחה א'
20.10	ערבית	16.30	מנחה ב'
7.30	שחרית נוער	17.35	צאת השבת

אחות תורנית במרפאה - חגית קאופמן

שֵׁשׁ בַּת
 שֵׁשׁ לֵוִים

מה הקשר בין לקיחת גרעינים אכסטה בשוק לאצה החסה בטחיטת?

אלף וחמש מאות שנה לאחר שנברא האדם, הוא גורם במעשי ידיו ובכוח בחירתו להחרבתו של העולם במי המבול. בסוף פרשת בראשית מתארת התורה כיצד "רבה רעת האדם בארץ", וכיצד אומר הקב"ה: "אמחה את האדם אשר בראתי". בעוון חטאיו של האדם מחליט הקב"ה למחות לא רק אותו כי אם גם את הבהמה, הרמש ועוף השמיים. בתחילת פרשת נוח תולה הכתוב את ההשחתה גם בחיות עצמן ובארץ כולה: "ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס: וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

נעמוד בקצרה על תופעות "השחיתות" שגרמו לחורבן הגדול.

התופעה הראשונה המפורטת בפסוק היא החמס. החמס והגזל ידועים גם מפרקים אחרים בתנ"ך ובהיסטוריה הישראלית כגורמי חורבן "אולטימטיביים" (ניתן לעיין בישעיהו א', ירמיהו כ"ב, יחזקאל ח', עמוס ב' ועוד) הסבר מדהים למעשי החמס בדור המבול נמצא בדברי הירושלמי במסכת בבא מציעא פ"ד ה"ב (בתרגום ידידותי לעברית):

אמר ר' אחא כתיב: "כי מלאה הארץ חמס מפניהם" ומה היה חמסן? היה אדם יוצא טעון בקרטון עם תורמוסין (קטניות למאכל, כמו גרעינים) והיו מכוונים לקחת ממנו פחות משווה פרוטה שאין בו ערך לשלם בעדו (כל אחד לוקח גרעין אחד "לטעום" ולבסוף נשאר המוכר בלא כלום...)

למרות התיאור החי והנוקב של ר' אחא ברצוני לעמוד דווקא על **התופעה השניה** של השחתת הארץ ו"כל בשר". כך אומר המדרש:

רבי עזריה בשם רבי יהודה בר סימון אמר הכל קלקלו מעשיהן בדור המבול, הכלב היה הולך אצל הזאב, והתרנגול היה מהלך אצל הטווס, הדא הוא דכתיב כי השחית כל בשר, השחית כל אדם אין כתיב אלא כי השחית כל בשר. רבי לוליאני בר טברין בשם רבי יצחק אמר אף הארץ זינתה, היו זרעין לה חטין והיא מפקא זונין... (בראשית רבה (וילנא) פרשה כח)

למקרא הדברים צפה ועולה השאלה: כיצד יכלו בע"ח והארץ לשנות מטבעם ו"להשחית דרכם" כפי שמתאר המדרש? והרי אינם בעלי בחירה חופשית!

לשאלה זו נדרשו רבים וטובים וברצוני להביא את תשובתו של הגרי"ז הלוי (ר' יצחק זאב סולובייצ'יק) בספרו "בית הלוי – דרוש" לפרשת נח:

רק העניין דכמו שהאדם פועל בעצמו ע"י הרגילו במעשיו הרעים ועושה בעצמו טבע שניה... כמו כן הוא פועל בכל העולם התחתון בכלל... ואפילו עושה בצנעא בינו לבין עצמו, מכל מקום הוא מגביר את התאוה הלזו עד שמשריש זה בטבע של כל הברואים.

כי כן ייסד מלכו של עולם בהטביעו טבע לכל בריותיו להיות טבעם נשתנה ונמשך אחר מעשה האדם והרגלו.

לכאורה הדברים תמוהים מאוד, כיצד יכולים המעשים שלי להשפיע על התנהגות החתול שבחצר והפרות שברפת עד שממש יאבדו מטבעם הראשון?

אולם כיום משהתפתחו מאוד מדעי הסביבה, ובמיוחד האקולוגיה, יודעים כולנו כמה עדין ומאוזן המרקם של מערכת אקולוגית בריאה. כיצד אפשר להרוס בית גידול שלם בפגיעה או בשינוי אורחות חייו של מין אחד, בע"ח או צמח, שחי בו. אם נבחן את דברי "בית הלוי" לאור זאת נגלה כמה נכונים וברורים דבריו.

הוא מסביר כאן מתוך פרשת השבוע את היסוד היהודי העמוק של הקשר בין האדם לסביבתו. קשר הדוק כ"כ עד שאפילו מעשים מוסריים שאינם קשורים ישירות לסביבה מקבלים בו משמעות סביבתית ומבליטים את האחריות של האדם בעולמו. העולם כולו נתפס כמערכת אקולוגית אלוקית שלימה. כשהאדם הופך את החמס והגזל לדרך חיים, חלילה, הוא מפר את האיזון במערכת זו ועלול לפגוע בכל מערכות החיים, בחיות הבית והשדה, ביבול שבשדות וכו'.

כעת יובן לנו גם המשך דבריו:

וכפי רוב עשיית האדם כן ישתנה טבע של כולם אם מעט ואם הרבה. ולא לבד בבריות החיים אלא גם בדוממים נעשה טבע חדשה הגורמים לשוכן בתוכם להיות להם נטיה לזה...

לסכום אפשר לומר כי האחריות המוטלת על האדם היא הנקודה המוסרית המרכזית בסיפור. בראש ובראשונה כלפי בני אדם אחרים, במיוחד בתחומים "האפורים" שדורשים יותר שימת לב, יותר אכפתיות, כמו בדברי הירושלמי שהבאנו, בנוסף לכך ומתוך כך גם אחריות גדולה כלפי הסביבה והטבע כולו. אנו נדרשים להבין כמה גדולה ההשפעה שיש למעשינו על כל יצורי עולם.

עבת life, יצחק life

דברי חתן בראשית

בשבת שעברה, שבת בראשית, נערך "קידוש החתנים" המסורתי.

כיוון שגם בחברת הנוער, הייתה זו "שבת בראשית" – כלומר השבת הראשונה השנה שהבנות נשארו, ועקב סעודה שלישית של הבנות שנערכה במקביל לקידוש, נאלצתי להעדר מקידוש זה. ועל כך התנצלתי בפני הציבור. אך פטור בלא כלום, אי אפשר אז:

בוודאי שאין החתן ראוי לכלה – התורה הקדושה, וכבר חידש אלי (חתן התורה) בדברי התורה שנשא בקידוש, שאין כאן חתן אמיתי אלא חתם, החותם את התורה.

אלא שבעיני, איני ראוי אף לזאת, ולכן אבקש לומר שהסכמתי לקבל את התואר בגלל שלש סיבות:

1. כנציג המשפחה, ואם נדייק יותר כאיש של כנרת, שהיא תלמידת החכמים ומרביצת התורה האמיתית במשפחה ולה מגיע התואר באמת.
2. כנציג הקיבוץ, במפעל החינוכי החשוב – חברת הנוער. עד שהתחלתי לעבוד בחברת הנוער, לא הייתי מודע לגודל החסד שעושה הקיבוץ בהחזיקו מפעל זה, מקום בו נעשים ניסים יומיומיים, בהצלת נפשות ממש.
3. לא יכולתי לסרב לאנשי הקדש, הגבאים וועדת דת, שעוסקים ימים ולילות בצרכי ציבור באמונה.

בהקדמה לספר "עין יעקב", מובא מדרש (שמקורו לא נמצא) ובו מחלוקת בין התנאים בשאלה מהו הפסוק המרכזי ביותר בתורה: א. בן עזאי אומר "זה ספר תולדות אדם" ב. בן זומא אומר "שמע ישראל ה' א-לקינו ה' אחד" ג. ר' עקיבא אומר "ואהבת לרעך כמוך" ד. בן פזי אומר "את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים" עמד ר' פלוני על רגליו ואמר הלכה כבן פזי".

שיטתו של בן פזי היא קשה ביותר, אלא אם נסביר שזהו סוד הקיום היהודי-דתי-הלכתי: קיום יומיומי, מדוקדק ומדויק של מצוות התורה.

עתה, בסיום החגים וכשאנו בפתחם של חודשיים-ימים בלא חגים, בחודש שהוא מר ושגרת, נזכה לעבוד את ה' דרך השיגרה הברוכה, וכפי שחגגנו את התחלת ספר בראשית, נמשיך לשמוח גם בכל הפרשות הבאות.

תודה לכס שיכיתם אותי,

דדי סואל.

בהזדמנות זו נצטרף לדבריו של גדי בתודה לוועדת דת שתרמה רבות לתחושת החגיגות ושאר הרוח שחווינו בחודש עתיר החגים שעברנו. הורגשה היטב תשומת-הלב והמחשבה על כל פרט – למן הדאגה לבעלי-תפילה, לוחות זמנים מדויקים, שיעורים רבים ומגוונים, ועד לשוק ארבעת המינים ועוד כהנה וכהנה. יישר-כח ותודה!

שמירת הסביבה מתחילה בחצרנו – מחצות מק ילדים

השבת פרשת נח הוכרזה כשבת "ברית עולם" בין האדם וסביבתו עוד מימי בראשית. השנה מציינים אותה במגוון אירועים ברחבי הארץ הבאים להפיץ ולקדם את הרעיון של שמירה על עולמנו היקר, שמירה וקיימות של המשאבים ההולכים ואוזלים ממנו, וטיפול סביבתנו הקרובה. אנו מחויבים לאחריות ולשמירה למען קיומו של העולם עבור הדורות הבאים, לכן כל אחד חייב לעשות את המעשה הקטן שלו למען הכלל העולמי!

זה גם הזמן המתאים לחבר אתכם קצת למה שקורה במשק הילדים שלנו, מקום בו שמירת הסביבה הינה דבר ראשון במעלה. משק הילדים מהווה מקום נעים, רגוע ומעניין להרבה ילדים ואנשים... מקום בו התחלנו באיסוף פסולת אורגנית והפיכתה לקומפוסט וכן בניצול חוזר של בקבוקי פלסטיק. יש לנו תוכניות נוספות להעמקת פעילות חינוכית קהילתית, השומרת על הסביבה הקרובה והעולמית שלנו.

לאחרונה קרו לנו מספר מקרים מצערים מאד, אשר היו יכולים להימנע אם היתה יותר תשומת לב! פעמיים נכנסו כלבים וטרפו לנו בע"ח תמימים ויפים שהיו מקור שמחה לילדים רבים. בעלי הכלבים שבינינו - אתם נקראים לאחריות על כלביכם שלא ישוטטו חופשי. זה ברור שכלב חופשי יכול להיכנס בהנאה לכלובי הארנבות או לבריכת הברווזים ו"לשחק" לו בטריפת בע"ח. והתוצאה - עגומה ביותר! (כ-30 גוויות של ארנבות וברווזים)

קרה גם שילדים, אשר אמנם שחקו בצורה רצויה, עם החמוסים הקטנים שנולדו לא מזמן, לא הקפידו לסגור היטב את הכלוב, דבר שגרם ליציאתה של החמוסה עם גוריה. היא החביאה אותם ויצאה "לשחק" בנשיכת העופות עד למותם של מנדרינים יפים ותרנגולות פולניות מיוחדות... ושוב - צער גדול.

בשבת שעברה היו מבקרים שהתעסקו עם חיות הגידול האישי (שלא דווקא שלהם) והשאירו אחריהם בלגן באזור. למה?

רחמי ילדיו.

בקיצור, אנא גלו אכפתיות ואחריות קודם כל בפינת החמד שלנו במשק הילדים! מתוך כך נוכל להמשיך לדאוג לקיומו של העולם במעגלים רחבים יותר. עזרו לנו להביא להנאת הציבור כולו! תודה...

אני – כעוסק באיכות הסביבה יום יום, לא הייתי מבקש מחברים לכתוב על הנושא, אלא לעודד אותם להתכופף ולהרים ניירות, כי להרים נייר אחד שווה יותר מעשרה מאמרים. יש לדגול בסיסמה: "לנקות את המלוכלך ולא ללכלך את הנקי", כי חצרנו גם היא ביתנו.

פיסקה.

נר זכרון: ז' בחשוון - יום השנה לפטירתו של חברנו בנימין רון (תשס"ח)

למען הסביבה

(ועל פי הפטרת פ' נח)

בשנים האחרונות גדלה המודעות לחובת האדם להשתלב עם היקום בלי לפגוע ביכולת הדורות הבאים לחיות כמונו. פתאום התעוררו לעבדה שהאדם מקלה במאה שנה משאבים שנוצרו בכדור הארץ במשך אלפי שנה או אפילו מיליוני שנה. ושואלים מה יקרה כאשר יאול הנפט, או הפחם, או אפילו החמצן. לאיש מן היישוב, ובמיוחד חבר הקיבוץ, קשה להבין מה זה ענינו. הרי הוא אדם בודד בתוך מיליארדים, ואין לו כוח להשפיע, אם בכלל יש צורך להשפיע. ועוד, האם למדינה הקטנה העמוסה בבעיות יש חובה לעשות מה שלא עושות המדינות העשירות? אנסה להתיחס לבעיה משני כיוונים.

נתחיל במחלוקות: "הן גור יגור אָפֶס" (מן ההפטרה):

- 1] אמנם אָל גור זכה בפרס נובל על סרט שהכין, אבל גם מי שלא הבין מה נכון ומה אינו נכון בסרט יודע היום שועדת הפרס היא בעצם גם גוף פוליטי. ואכן אין הסכמה מלאה על כל קביעותיה הנמרצות. למשל:
- 2] האנרגיה הדרושה ליצור כוס חד-פעמית היא פחות ממה שנדרשת להדיח כוס חרסנית. וזאת בטרם הוספנו את האנרגיה הדרושה בייצור כוס החרסנית. לכן, כוס חד פעמית איננה "אנטי-סביבתי" באופן חד-משמעי.
- 3] האם החיסכון במשאבי כדור הארץ בריא? הרי כלי התקשורת משדרים בלי הרף פרסומות לכל דבר 'טבעי' שהוא בהכרח בריא לשיטתם. אבל די להיזכר במקרה המים המינרליים כדי להפריך את המשוואה "טבעי-בריא-סביבתי".
- 4] החור באווזין: לפני כמה שנים העולם היה כמרוקחה בגלל החור הזה, אף כי מעטים ידעו מהו ומה איכפת לנו ממנו. לרוב, חשבו שהוא זהה עם בעית דו-תחמוצת הפחמן (CO_2), אף כי אין כל קשר ביניהם בדרך כלל. ואמנם, יש לציין כי לחץ ארגונים 'סביבתיים' הביא לפתרון הבעיה - כלומר הקטנת החור באווזין, אולי זאת היתה ההצלחה הגדולה היחידה של הארגונים.
- 5] גרינפיס: הלא הוא ארגון מיליטנטי שמוכן להרוג בני אדם, רק כדי להגן על חיות, דגים או אפילו צמחים. כוונתם אולי רצויה - לחוס על כל הבריות, אך מעשיהם יביאום אל גיהנום.
- 6] הצורך להפסיק לשרוף פחמן בכל צורותיו (פחם, נפט, גז וכד') דחוף באמת. תחזיות אימה על עליית מפלס הים, סופות עזות ואסונות טבע ככל הנראה נכונות יותר מתחזיות ה'מתנגדים' הטוענים שהטבע יאזן את הסביבה בעצמו. אבל טבע האדם שדורש סדר ונקיון עלול להביא אותנו להרבות ב'גזי חממה'. זה דורש הדגמה: ייצור פלסטיק נחשב פוגע בסביבה. אבל אם הפלסטיק כבר קיים, השמדתו (על ידי המסה או בכל שיטה אחרת) יהפוך את הפחמן שבו שוב ל- CO_2 , או, גרוע יותר, למתן. גרוע יותר כי הוא 'גז חממה' חריף פי עשרים מ- CO_2 . לכן, לא ברור אם יש לייצר פלסטיק מתקלה או שאינו מתקלה: יתכן שדוקא מה שנחשב 'סביבתי' הוא הפחות טוב לסביבה.

ואמנם יש מחלוקות נוספות, אבל די באלה כדי להבין שלא כל פעולה למען הסביבה אכן היא כזאת.

לכן נביא כמה רעיונות שאין חולק עליהם:

- א] כל חיסכון בחומר שמייצרים, במים, במשאבים יבורך: עלינו לקצר את המקלחת, להדיח כלים מהר יותר, לחסוך בחשמל על ידי כיבוי מכשירים במקור, לכתוב בשני צדי הדף ולהשתמש בצד השני של דפים שמגיעים אלינו הביתה, לכתוב באותיות קטנות יותר, ואין כמעט גבול לרעיונות שנוכל לחשוב עליהם.
- ב] אבל יש מקומות שאסור לחסוך: פחות מים בהדחת האסלה עלולה לעלות לנו בבריאות. אור חלש מדי עלולה לגרום למחלות עיניים (כגון תבלול).
- ג] שינוי אורח חיים: כמה אנשים נוסעים לעבודה בקטנוע או במכונית, ובערב הולכים למכון הכושר? מפסידים פעמיים: הדלק ברכב, והחשמל בהליכון הכושר. אולי נלך ברגל או באופניים לעבודה? ככה נחסוך את הרכב ואף נחסוך זמן בחדר הכושר.
- ד] חפצים שימושיים: חברת השפע שלנו הסכין לקנות בלי הרף. לא אעז לומר שאסור להשתמש בחפצים יפים (שעולים יותר מחפצים פשוטים, ומושקעת בהם אנרגיה רבה), אבל כל אדם יכול לחסוך מעט על ידי ויתור על כמה כלים נאים: פחות תכשיטים וקישוטים בבית, אוכל פשוט ולא יקר, מלון פשוט ולא סויטה מפוארת, רובה בנסיעות קצרות לטיולים ופחות בטיסה לחו"ל, וכל אחד יעשה חשבון נפש לעצמו ויתרום את חלקו הצנוע למען הכלל.

למדתי ממורי ורבי יהודה (עלי) קשין שאמנם כתוב בהפטרה "נְשַׁבְּעֵתִי מֵעֲבֹר מִי טֵחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ", אבל אנחנו בעצמנו עלולים להשמיד את עולמנו, ומוטב לתקן בעוד מועד.

"..עז עובק אף האדמה.."

לאחר שאדם וחווה אכלו מפרי עץ הדעת בעצתו של הנחש, הקדוש ברוך פירט בפני כל אחד את עונשו וקללתו. קללתו של האדם מפורטת בפסוק המוכר: "בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לוקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית פ' ג פס' יט).

הפירוש הנפוץ לפסוק זה מציג אותו באופן הבא: כל חיך אתה תעבוד קשה לפרנסתך. בכעס ("אפיך" מלשון אף = כעס) ובמאמץ תעבוד עד יום מותך (עד שובך אל האדמה).

בימינו, ניתן לראות את הקללה הזו מתממשת באופן גלוי וברור. למרות כל ה"התקדמות" הטכנולוגית, ה"שפע" החומרי ו"הידע" הנרחב של זמננו (שעל פי השכל הישר אמור היה לשחררנו מן הקללה), נראה שאנו עובדים עם יותר כעס ויותר זעה מאי פעם (גם אם הזיעה היא רוחנית, היא עדיין זיעה).

אם הדורות הקודמים היו שומעים על המכונות שעומדות לרשותנו היום בוודאי היו חושבים לעצמם "אילו חיים נפלאים וקלים יש להם, לדור העתיד. העבודה כה קלה והזמן הפנוי כה מרובה. גן עדן!". והנה בדורנו יש רבים שאומרים "כמה טוב היה להם לדורות העבר. ללא ריבוי האפשרויות והמכונות, בוודאי חיו חיים פשוטים שקטים ושלווים. גן עדן!". המשותף לכולם הוא שהעבודה (באשר היא תהיה) נעשית "בזיעת אף" ומסתיימת ב"שובנו אל האדמה".

ניתן להבין מאיפה קורץ הפירוש המוכר לפסוק הנ"ל... בימים אלו, אנו צריכים להעמיק מבט לשורשי הקלקול, להיכנס אליו ולצאת עם תשובה. ברוח זו, אציג פירוש שונה לפסוק המוכר: "בזעת אפיך תאכל לחם עד..." המילה "עד" חותכת את הפסוק לשניים: לפניו - הקללה, ואחריה הפתרון: "שובך אל האדמה..." שובך, מלשון תשובה. היינו, הקללה תקפה כל עוד לא עשינו תשובה אל האדמה (אדם-ה' - החיבור בין אדם וה'). "כי ממנה לקחת כי עפר את ואל עפר תשוב": פה ניתן לנו הטעם לחשיבותו ועומקו של הקשר בינינו לבין האדמה, שהיא מקורנו ואליה אנו שבים (גם בעל כורחנו ביום המיתה).

נראה שיש מכנה משותף לסובלים מן הקללה בכל הדורות, בין אם האמצעים שלהם מאפשרים ריחוק קטן (כדורות העבר) ובין אם הם מאפשרים ריחוק גדול (כמו בימינו). המשותף היא הריחוק מהאדמה.

גם אם לדורות הקודמים לא היו אמצעים לריחוק אמיתי, הרי הם נכספו לפרוק את "עול" העבודה. זאת ניתן להבין מתוך התבוננות בהמצאות שצצו במשך השנים עד היום: המעדר, המחרשה והטרקטור מצביעים על הרצון להפחית את זמן העבודה. וכיום, המצאות כגון קוטלי עשבים, דשנים ומחרשות מכאניות כבר מראות שכיוון המחשבה הזה לא משחרר מן הקללה, אלא מחריב את העולם בצורה משמעותית.

ניתן לראות בגלוי את המגמה שדוגלת בנוחות... ובנהנתנות, והמטרות מקדשות את האמצעים. האותות שהקדוש ברוך נותן, דרך האוויר המזוהם, מקורות המים העכורים, ודרך הצמחייה והמשאבים שמידלדלים, אינם מצליחים לחדור דרך הבניינים המבודדים, הממוזגים וגבוהי הקומה (דמויי מגדל בבל).

תוצאות מעשינו לא נכנסים בבריז המים המסוננים, בפירות המצוחצחים ובמיני המוצרים מלאי הנוי. התוצאות נשארות באדמה, בצורה של רעלים, שנועדו לזרז גדילת פירות, החמודים על ליבנו.

התוצאות נשארות במי תהום מטונפים, ובמי ביוב הזורמים ממקומות מושבותינו, שכן ההתעסקות בפסולת שלנו היא עניין מביך ולא נעים.

התוצאות נשארות באקלים המשתנה, רק שברוב חכמתנו המצאנו מספיק עזרים שייצרו בשבילנו אקלים מדומה, וכן, באופן מדומה גם פתרנו את הבעיה.

נראה ששכחנו את שאמרו אבותינו: "ידעתי כי כל אשר יעשה האלוהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע והאלוהים עשה שיראו מלפניו" (קהלת פ' ג פס' יד).

האותות החמורים שהעולם נותן לא ייפתרו ע"י חכמה חיצונית, כי אם בתשובה למקורנו, האדם-ה', חיבורנו אל ה' דרך הבריאה, שהעניק לנו ולא דרך שינויה ועיצובה ("...בעצבון תאכלנה..." עזבון, מלשון עיצוב), אלא דרך התחברות והתפעלות מחכמתו של ה', המתבטאת בבריאתו...

כבר בימי המשנה, ראו חז"ל את התחלואים הרבים שבחיי ה"שפע": "...מרבה בשר- מרבה רמה: מרבה נכסים- מרבה דאגה..." (אבות פרק ב משנה ז).

כל רצון להעמיס על עצמנו תענוגות ונכסים (דבר שאחראי להרבה מההרס שנגרם לאדמה ולעולם, בדרכים עקיפות וישירות), רק מרבה לנו דאגות ונזקים...הסכנה היא, שמתוך כהות החושים, שנגרמת ע"י השובע, שוכחים מי הוא בעל הבית. מתוך כך ברור, שכבר לא נוהגים בביתו בכבוד הראוי לו...

וכמוכן שעוד לפני כל ההתפלפלות הגדולה הזו אפשר היה להביא את אמרי פיו של הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו: "ויקח ה' אלוהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית פ' ב פס' טו) מפסוק זה ניתן להבין כי יש לאדם תפקיד. יש לו עבודה. העבודה היא לשמור על כל אשר יש לנו! גן העדן שניתן במתנה גמורה מה'.

ביום שנשוב אל האדמה (לשון תשובה ולא מיתה), עדיין נוציא לחם מן הארץ. עדיין נעבוד. אך העבודה לא תיעשה "בזעת אפנו" אלא בשמחה, באהבה והתבוננות. לא מתוך תאוותנות ורעבתנות, שמחפשות דרכים להכריח את האדמה לתת תנובה שלא כטבעה (שניתן לה מאת ה'), אלא מתוך רצון לשמור על אופייה האמיתי וללמוד ממנה את גדולתו וחכמתו של ה'. גם אדם, שלוחצים ואונסים אותו לעשות דברים שאינם נוגעים לרוחו וליכולתו הטבעית, בסוף קורס. כמונו כך גם האדמה.

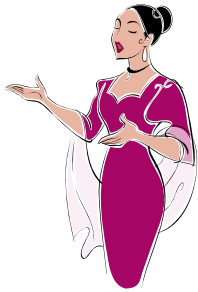
לעומת זאת, כאשר נהנים ומעריכים את האדמה על פי טבעה ומנסים להתאים עצמנו אליה, הלחצים והכעס נעלמים, שכן טבעה של האדמה הוא אלוקי כמו שגם טבענו. שימו לב, הפסוק אומר "...עד שובך אל האדמה..." המילה "אל" מבטאת שיתוף בניגוד למילה "על" שמבטאת גישה כוחנית שמטרתה לקצור בלי לשמור.

יהי רצון שנלמד את רזי תורתנו והנהגתו של הקדוש ברוך הוא מתוך ענווה, שמחה והסתפקות במועט, שנובעים כולם "משובנו אל האדמה", ומתוך כך ניגאל במהרה בימינו אמן.

לע דוד אק

(הביא לדפוס דניאל פוקס, סטודנט המתאכר בסעד,

ולמוד עם לע בבית-מדרש בעדה-אליהו).

מרסדס סוסה "הקול של דרום אמריקה" - דברים אישיים לזכרה של אישה גדולה מהחיים

מרסדס סוסה מתה ביום ראשון, א' של חול המועד סוכות. מי שהכיר את יצירתה, את שירה, את החום הממיס של קולה העמוק, ואת תולדות חייה ואומץ לבה, החסיר באותו צהרים מעט ממצוות "והיית אך שמח" של חג הסוכות.

כי היא היתה באמת אשה גדולה מהחיים.

לא אספר כאן את תולדות חייה, את דרכה לפרסום, ואת הקונצרטים המרהיבים שלה. (הייתי, פעמיים, זו חוויה בלתי נשכחת.) ולא כיצד הפכה את המוזיקה האינדיאנית השורשית של עמה, למוזיקה מכובדת ומבוססת בארגנטינה. ואפילו על מאבקה העיקש כנגד השלטון הצבאי של ארגנטינה, מאבק שהתבטא במילות השירים שייחלו לחופש, אמת ואהבת אדם, ועלה לה בשנות גלות ארוכות, הרחק ממשפחתה ומארצה, אינני רוצה להרחיב... אני רוצה לספר לכם איך הגיע אלי השיר שלפניכם, עם כמה אחרים.

בבית של אבא ואמא שמעו תקליטים של מרסדס סוסה מאז שאני זוכרת את עצמי. המנגינות היו מוכרות להפליא, אך את המילים לא הבנתי. לא יודעת ספרדית. ואז בשנת 1984, אחרי ששבה מגלותה לארגנטינה, והיא כבר זמרת בעלת שם עולמי, הגיעה סוסה לישראל, לסיבוב הופעות. תל אביב, ירושלים, ואולם אשכול, כאן, קרוב לבית. האמרגנים חששו כנראה שלא מספיק מכירים אותה, והביאו קהל מכור, אוטובוסים מלאים ממפלסים, אור הנר וברור חיל, וגם טרנזיט אחד מסעד, ובו גם אני. באותו ערב גיליתי שני דברים חשובים, קודם כל מהי כריזמה, ואיך היא מתגשמת בהופעה חיה. ואחר כך, בזכות התוכניה, שלשירים יש מילים, ומשמעות, שכדאי להבין.

ומאז הצקתי לאמא שלי, הטובה, שישבה למעני ליד הפטפון, וכתבה בספרדית את מילות השירים שביקשתי, ואז תרגמה כל משפט לעברית. ואני לקחתי אותם דפי תרגום וניסיתי להחזיר את המשפטים העבריים שוב לקצב השיר המקורי, כדי שאפשר יהיה לשיר אותם בעברית. לפעמים הצלחתי יותר, לפעמים פחות. אבל הבנתי ואהבתי כל אחד מהם.

מאז זכתה סוסה לתרגומים רשמיים יותר, וחלק משירה בתרגומם של אהוד מנור, או אפי נצר הפכו לחלק מפס הקול של המוזיקה הישראלית. כך לדוגמה "אלפונסינה והים" ששרה חווה אלברשטיין, או "שיר אהבה רחוק" ששרו הפרוורים.

השיר "תודה לחיים" היה הדגל של סוסה, השיר הפותח הופעות ומסיים הדרנים. שיר שכוחו באישי ובמוחלט שבו: ביכולת לצאת מהפרטי אל העולם, להבחין ולהקשיב לפרטים המרכיבים את המכלול הקוסמי המלא, ולשוב אל האישי והאינטימי בתנועה טבעית, חלקה וזורמת כמו שהיתה מרסדס סוסה. הקול הגדול של דרום אמריקה, שלא אהבה כשקראו לה כך, כי היא רק אישה אחת, שקבלה את חסד הקול, ואת הזכות להשמיע, מה שכל אחד יכול להגיד:

Gracias a la vida . - תודה לחיים.

תרגום מספרדית - יוכבד ברזלי , עיבוד בעברית - שרית צימבליסטה.

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי את היכולת לצעוד
ברגלים עייפות
בהן עברתי ערים ושלוליות
מדבריות, , הרים וגאיות,
ובאתי אל רחובך, חצרך, ביתך.

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי את הלב הרוגש בקרבי
כשאני נוכחת ביופיו של המוח האנושי
ועד כמה הטוב אכן רחוק מהרע
וכשאני מביטה
אל התהום שבעיניך הבהירות, אהובי.

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי את הצחוק, ואת הבכי
את הכח להבדיל בין אושר לייאוש
הכח ממנו נולד השיר שלי,
השיר שלכם, השיר של כולם,
השיר שלי...

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי שתי עיניים לפקוח,
להבדיל בין שחור ללבן
לראות בשמים הגבוהים
את כל המוני הכוכבים
ואת האיש שאני אוהבת.

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי את השמיעה בכל עוצמתה,
לשמוע כל יום ולילה
צרצרים וזמירים, טורבינות ופטישים,
סערות וגשמים,
ואת קולו הרך של אהובי.

תודה לחיים, שנתנו לי כל כך הרבה.
שנתנו לי את אותיות האלף בית
את המילים בהן אני חושבת ואומרת:
"טוב", "ידיד", "אח"
"אור מאיר"
מתוך נפשו הטהורה של אהובי.

שרית צימבליסטה.

ליהודית וחיים אפשטיין
ולכל המשפחה
ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הנינה
נכדה לאורנה ורון אפשטיין
בת לאיתמר ודקלה

לזהבה ועמוס ברט
ולכל המשפחה
מזל טוב מקרב לב
להולדת הנכד
בן לאפרי ורינת

למתי ויהודה רפפורט
ולכל המשפחה
מזל טוב מקרב לב
להולדת הנכדה
בת לאלה ועידו

ליוכבד גולד
ולכל המשפחה
ברכת מזל טוב לבבית
לנישואי הנכד
רן אייזנר עב"ל סמדר

חנצ'ה וספריית החברים

ראיון עם חנצ'ה

שנים רבות הייתה חנצ'ה מסורה לספריית החברים. היא התחילה את עבודתה שם לפני 12 שנים, כשציפ ברייט ז"ל, שעבדה יחד עם מרים רוזנמן, הייתה כבר מאוד חולה, ומרדכי תמיר שהיה יו"ר ועדת ספרייה, ביקש שתקבל על עצמה את התפקיד.

לא היה לה שום רקע והנחיות לעבודה כספרנית, וליפא עזר לה מאוד – הם הלכו יחד יד ביד, ברוח טובה כל הזמן. הוא היה קונה לה את הספרים שהיא הזמינה, וחנצ'ה נהנתה מאוד לעבוד עימו.

שאלה: איך היית בוחרת את הספרים, ומדוע דווקא אותם?

חנצ'ה: מה שהנחה אותי בראש ובראשונה בקניית ספרים היו בקשות והמלצות של חברים. הייתי קוראת את מדורי הספרים בעתונות בהם היו המלצות לרוב, אולם עלי לציין שבדרך זו לא תמיד קלעתי למטרה. צורה נוספת של בחירת ספרים - נעזרתי בתערוכות ספרים שהיו נערכות מידי חודש בספריית שער-הנגב, שם באתי עם הספרים במגע ישיר והתרשמתי ממקור ראשון.

שאלה:מה היו הספרים אותם אהבת – ואוהבת – ביותר, שהטביעו בך את חותמם עד היום?

חנצ'ה:הספרים שאותם הכי אהבתי והם מלווים אותי כל ימי חיי:

"אדם ומלואו" – מאת יהודה בר"ט.

"ההרצאה האחרונה" – מאת פרופסור רנדי פאוש, עם ג'פרי לסלאו.

"נער החידות ממומביי" - מאת וויקאס סוארופ.

"מים לפילים" – שרה גרואן.

"רקמת חיים – ראיונות עם ניצולים שהיו ילדים בזמן השואה" – חנה עזר-אוליצקי. בספר זה אני חוזרת וקוראת, כי אני רואה בו את עצמי ואת ילדותי בשואה.

תודה לך חנצ'ה, בשם כל הציבור. תמיד היה נעים להיכנס לספריה, מקום מטופח ומסודר המהווה נכס ציבורי בקהילתנו.

ראיונה: חייצ'ה.

ואז... משלוח האסתר

הבהרות בנושא התשלומים לקבלני ההרחבות:

מכיוון שהדברים אשר פורסמו בעלון הקודם, בנושא זה, עלולים להתפרש לא נכון, התבקשתי להבהיר: חבר המרחיב את ביתו יכול להוציא מכספיו המופקדים בקיבוץ, כל סכום שיידרש. הוא מתבקש לתאם את קצב הוצאת הכספים האלו עם הגזבר כדי לא להכביד על תזרים המזומנים של הקיבוץ. מובהר כי הסכם העבודה בין החבר לקבלן נעשה בלי מחויבות של מוסדות הקיבוץ. אהיה מוכן להעמיד את הידע והנסיון שנצברו אצלי לרשות החברים שיהיו מעוניינים בכך ואולי כך יוכלו להשיג מהקבלן תנאים טובים יותר.

מו"ט' כרנףס.

מהנעה הצנף האינטרנט

זמן רב לא דיווחנו על הנעשה בשלוחת האינטרנט ומכיוון שחלו וחלים כל הזמן שינויים אנו מדווחים עתה. רוחב הפס איתו אנחנו "יוצאים לעולם" הוא 8 מגה סימטרי. בשנים האחרונות נהגנו להרחיב את הפס הנ"ל בכל שנה בעוד שני מגה עקב גידול במשתמשי האינטרנט ועקב גידול בשימושים. בשנה האחרונה לא ביצענו זאת עקב העלות הגבוהה שנדרשה לכך, ואכן בהחלט ניכר "כובד" מסוים באיכות הגלישה. בשבועות הקרובים נבצע שינוי טכנולוגי בשיטת החיבור שלנו לעולם, השינוי יתבצע בכמה שלבים במהלך החצי שנה הקרובה. אופי המהלך הוא החלפת הקו הסימטרי בשילוב של קו סימטרי צר יותר, וכמה קווי ADSL זולים הרבה יותר. כאשר מכשיר יעודי מקבץ את כולם והתוצאה היא כאילו עדיין אנחנו יוצאים ובאים מהעולם על גבי קו אחד. בשלב הראשון נקבל תוספת של 5 מגה, ובמהלך כמה חודשים, הקשור גם בסיום הסכמים על הקו הנוכחי, אנו מקווים לעלות לקצב של 30 מגה ב- Download (קצב הורדה).

נושא נוסף שאנו נדרשים לו רבות הוא נושא הרשתות האלחוטיות. בהרבה מהבתים יש היום כמה מחשבים, כולל מחשבים ניידים וחברים רבים מתקינים נתב אלחוטי בבית. התקנה לא נכונה של הנתב (בדרי"כ היפוך החוטים) יוצרת בעיות רבות ברשת הכללית ופגמים להרבה חברים בכל מיני מקומות בקיבוץ "אין אינטרנט". לוקח בדרי"כ כמה ימים עד שאנו לומדים מתלונות של משתמשים על בעיה כלשהי, ועד שאנחנו מזהים את הבית ממנו מתחילות הצרות.

לכן אנו מאוד מבקשים – אם קניתם נתב אלחוטי, אם העברתם את הנתב האלחוטי ממקום למקום – צרו קשר עם דוד ביחידת המחשב כדי שישביר לכם טלפונית או על ידי ביקור קצר (הכלול בעלות החודשית) איך לחבר את הנתב. 15 דק' עזרה בהתקנה יכולים לחסוך לנו שעות של עבודה באיתור וזיהוי הנתב שעושה את הרעש ברשת. החל מהחודש הבא, במקרה של טיפול בתקלת רשת שנובעת מחיבור לא נכון של נתב בבית – זמן העבודה יהיה ע"ח המנוי.

לסיום אני רוצה להזכיר כי ניתן להתחבר לשרות אינטרנט נקי של חברת "מורשת" בעלות של 10 שקלים לחודש. בכלי הניתן לניהול ידיותי על ידי המנוי (תחת סיסמא) ניתן לבחור ב- 7 רמות חסימה שונות, כאשר הרמות מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות: הקבוצה המחמירה, "רשימות לבנות", מאפשרת גלישה רק לאתרים שנבדקו ע"י צוות מורשת או בעל הסיסמא בבית, הקבוצה המקלה, "רשימות שחורות", מאפשרת גלישה לכל האתרים למעט אלה שנחסמו ע"י צוות "מורשת" או בעל הסיסמא בבית. ניתן גם לתזמן רמות חסימה שונות לפי שעות.

זכרו - האינטרנט הוא כלי נהדר, ששינה את עולמינו, אך הוא גם כלי מסוכן, בעיקר לילדים ובני נוער שמתמכרים אליו ומבלים במקומות שההורים כלל לא מעלים על דעתם.

תהיה לכולנו שנת גלישה מוציאה ופטוחה,

יחידת המחשב, איילת כרנצ.

בין אדם לחברו - סיפור מהחיים: אנות וחיים ביד הלפון

האוטובוס פילס את דרכו באיטיות ברחובות העמוסים של ירושלים. שתי נשים צעירות העבירו את הזמן בשיחה. בשלב מסויים עברו לדבר על מכרה משותפת שהתארכה זה עתה.

"בעצם, קצת קשה להבין את ההתאמה בין ציפי זליבנסקי לארוסה" אמרה האחת לרעותה. ובת שיחה הוסיפה: "נכון, היא יותר מדי שקטה בשבילו, רואים עליו שהוא טיפוס עליז ותוסס. איך בדיוק הם ינהלו שיחה ביניהם? הוא בטח ידבר עם עצמו... היא גם לא אישיות מי-יודע-מה, ועליו מספרים שהוא העילוי של הישיבה שלו!". "אני מתערבת איתך שהיא למדה חינוך רק בגלל שלא התקבלה למשהו אחר", הוסיפה הראשונה. "באמת אני לא מבינה, אני מופתעת שהמשפחה שלו הסכימה לשידוך הזה".

לפתע הרגישה הדוברת הראשונה שמישהו נוגע בכתפה. היא פנתה לאחור והבחינה בפנים הרציניות של האשה שישבה מאחוריה, גברת מרשימה בגיל העמידה.

"צר לי לפלוש לשיחתכן", אמרה המבוגרת, "אבל לא יכולתי שלא לשמוע אתכן. אני רק רוצה לומר לכן עד כמה אני אסירת תודה לשתיכן. מנעתן טרגדיה אמיתית".

שתי הבחורות ניסו לזכור במהירות את הדברים שאמרו בדקות האחרונות, ולהבין מה מתוך שיחתן מנע טרגדיה.

"אני במקרה אמא של הבחור שדברתן עליו", אמרה האשה המבוגרת, "ארוסה של ציפי. עלי להודות שלמרות שביררנו הרבה על השידוך הזה, לא היה לי מושג שארוסתו של בני היא כזו. אתן צודקות בהחלט, מישהי כמוה אינה מתאימה לבני. אני שמחה שגיליתי זאת בשלב שבו עדיין אפשר להפסיק את הכל".

שתי הנשים הצעירות נותרו המומות. מה הן עשו!!

מה ביכולתן לומר עכשיו כדי לתקן את הנזק? האמת היא שהן לא ידעו שום דבר באופן ישיר, הן פשוט חזרו על דברים שהגיעו לאוזניהן מפה ומשם.

בעודן מתחבטות, כל אחת לעצמה, למצוא את המילים המתאימות כדי לבטל את השפעת דבריהן הקודמים, עצר האוטובוס באחת התחנות, והאישה המבוגרת קמה ממושבה כדי לרדת. אחת הנשים הצעירות ניסתה לעצור בעדה, ולו לרגע קט, רק כדי לנסות ולומר מילה כלשהי אשר תצמצם במעט את הנזק.

עוד לפני שהיא הספיקה לקום - פנתה אם החתן אחרונית לרגע, הביטה בשתי הנשים הצעירות שעדיין היו המומות, ואמרה להן:

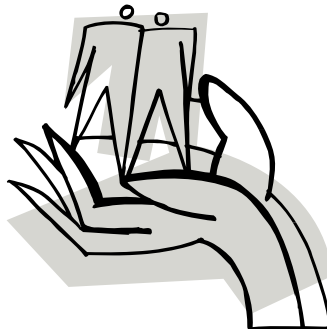
"אני לא אם החתן. אבל בהחלט יכולתי להיות...".

"כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו מלדבר לשון הרע זוכה לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער. כל הצלחה קטנה בשמירת הלשון יקרה היא מפז, והצלחה גוררת הצלחה..."

(מתוך איגרת הגר"א)

מן האינסטרנט

הביא לדפוס: אמה פז.

**בית המדרש של האוניברסיטה העברית מגיע לנגב
משלמה המלך ועד לבעל שם טוב, מהרמב"ם ועד ללאה גולדברג
מקניית מערכת המכפלה ועד לקניית אדמות העמק על ידי הקק"ל**

מכון גנדל, המסונף לבית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית בירושלים, מקיים קבוצות לימוד באווירה ייחודית, המתכנסות אחת לשבוע ללימוד משותף של מקורות יהודיים וישראליים.

מה במפגשים?

- לימוד ודיון אינטראקטיבי באווירה של שיח עם נדבכים שונים וסותרים בתרבות העשירה של עם ישראל לדורותיו ועם סוגיות יסוד של זהות יהודית
- עיון שיטתי במקורות התרבות היהודית לדורותיה: מן המקרא, דרך ספרות חז"ל ועד לספרות, לחשיבה ולשירה הישראלית בנות זמננו.
- הקורסים נכתבו על ידי צוות של האוניברסיטה העברית ויעדו מלכתחילה עבור כל ישראלי משכיל.
- מוכר לגמול השתלמות בהיקף 80 שעות.
- 24 מפגשים בני 90 דקות בשנת לימודים.
- מחזור לימודים מלא: ארבע שנים, במבנה מודולרי, (התחייבות לשנה).

נושאי הלימוד בשנה הקרובה:

מעגלי שייכות:

בין משפחה קהילה ועם

הקורס מוקדש לעיון במכלול יחסיו של היחיד היהודי אל אישים וקבוצות הסובבים אותו. נתמקד בסוגיות ספציפיות בחיי המשפחה, בחיי הקהילה היהודית במדינת ישראל ובתפוצות ישראל אז והיום, וכן בסוגיות לאומיות ודתיות שבין ישראל לעמים. הדיונים כולם ממוקדים במקורות מן התרבות היהודית לדורותיה ועיונים בתרבות הישראלית האקטואלית, בת זמננו.

מנחים: נתי בוכניק מבאר שבע, כנרת פולק מסעד

שעור הדגמה: ניתן להשתתף בשעור הדגמה אשר יערך ביום ד', 4/11/09

במועדון לחבר בקיבוץ סעד

לפרטים נוספים נא פנו אל: שמואל שנער, כפר עזה

בטלפונים: 08-6809725, 050-5263530, או בדוא"ל shinar@kfar-aza.org.il

אני רוצה להמליץ בחום על קבוצת בית המדרש הנפגשת אצלנו בסעד (ההמלצה היא על הקבוצה, לא על המנחים...). זכיתי להנחות חלק מהמפגשים, וגם להשתתף, ובעיקר ללמוד- מדובר בקבוצה ברמה גבוהה מאוד לדעתי, אנשים מכל האזור, בעלי ידע רחב ביהדות ובתחומים נוספים, כולם צמאי דעת וצמאי מפגש בינאישי המגשר על פערים ודעות קדומות.

אז למי שמחפש מסגרת קבועה המכילה גם למידה בתחום התרבות היהודית- ישראלית, וגם היכרות מעמיקה ונעימה עם תושבים מהאזור- זה המקום! וזה מתקיים ממש כאן אצלנו!

בהזדמנות זו נודה שוב לעופר מנהל הקהילה על שאיפשר לבית מדרשנו את האירוח הנעים והנוח בסעד, ולחייצ'ה

שדואגת לנו במסירות בכל שבוע למועדון. **כנרת סואל-פולק.**